

תורת הקורא

הוראות מפורטות לבעלי קריאה

הלכות ומנהגים, דיוקים ודקדוקים, הערות ובירורים, חילופי נוסחאות, הקשורים בקריאת פרשת השבוע

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות להשתתפות בהוצאות גליונות, יתקבלו בברכה במכון כמו"כ אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל tameytora@gmail.com

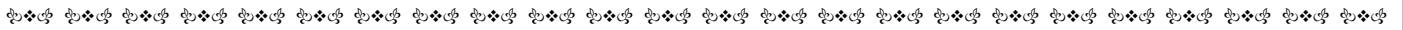
גליון מס' 225

פרשת וזאת הברכה

ה"א תשפ"ה

גליון זה יו"ל ע"י מכון 'טעמי תורה'

תודה לכל העוזרים והמסייעים שגליון זה יראה אור © כל הזכויות שמורות, ניתן לצלם ולהדפיס כמות שהוא ללא שינוי

שהיא בשווא נח¹. והטעם מלרע בבי"ת השניה.

ל"ג ו': מְתִי - המ"ם בשווא נע, והוא לשון אנשים. והקורא 'מְתִי' בצירי משנה משמעות ללשון מוות².

ל"ג ח': וְלֹלֵי - הלמ"ד הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח³.

ל"ג י"א: מְחֵץ מְתִנִּים קָמִי וּמִשְׁנָאִי מְרִקְמוֹן - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבית 'וּמִשְׁנָאִי', שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר" שבתבית 'קָמִי'.

הלכה ומנהג

פרשת 'וזאת הברכה' נקראת בארץ ישראל ביום שמיני של סוכות, ובחו"ל ביום תשיעי של סוכות⁴.

שמונת הפסוקים האחרונים שבתורה אין מפסיקים בהם, אלא יש לקרוא את כולם לעולה אחד⁵.

דיוקים ודקדוקים

ל"ג ב': מְרַבֵּת - הבי"ת הראשונה בשווא נע, ויש אומרים

ופרטי מנהגים רבים מאד מחמת שמחת סיום התורה, בגליון זה נכתב רק על קריאת פרשת 'וזאת הברכה', ללא פירוט המנהגים והדעות בענייני אופן הקריאה הבאים מחמת שמחת תורה, שראוי לפירוט רב בפני עצמו, ועוד חזון למועד יחד עם שאר גליונות קריאות המועדים בעז"ה.

² בתלמוד (בבא בתרא ט"ו ע"א, מנחות ל' ע"א) נכתב על שמונת הפסוקים האחרונים שבתורה מ'וְיָמָת שֶׁם מִשָּׁה' (ל"ד ה'): שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן. ובראשונים כתבו ביאורים שונים ל'יחיד קורא אותן', יש שכתבו שאפשר לקרואם ביחידות ללא מנין, ויש שכתבו שקוראים אותם בפני עצמם ללא פסוקים נוספים לפניהם, ויש שכתבו שהעולה קורא ביחידות ללא בעל קריאה, ויש שכתבו שהכוונה שמיחיד שהוא תלמיד חכם קורא אותם. ורוב הראשונים פירשו שהכוונה שאין מפסיקים בהם אלא קוראים את כולם ברצף, וכך נפסק להלכה (שולחן ערוך סימן תכ"ח סעיף ז').

³ משום כלל הדומות. וענין זה מבואר בגליון 117 פרשת נח הערה ב'.

⁴ ומפורסם על זה בשם האבן עזרא: 'אין בין החיים ובין המתים אלא נקודה, וסימנך החיים עומדים והמתים שוכבים', דהיינו שתיבת 'מתים' יכולה להתפרש הן כאנשים חיים, והן כאנשים מתים, והחילוק הוא בניקוד המילה, שאם מנוקד 'מְתִי' המ"ם בשווא, הכוונה לאנשים חיים, ואם מנוקד 'מְתִי' המ"ם בצירי, הכוונה לאנשים מתים, והסימן לזה הוא שהמתים שוכבים כניקוד הצירי שהנקודות שוכבות זו לצד זו, והחיים עומדים כניקוד השווא שהנקודות עומדות זו על גבי זו.

⁵ בניגון הטעמים המקובל יש נטיה לנגן ולהטעים את התביר בניגון מפסיק יותר מהטפחא, אך באמת הטעם טפחא הוא מפסיק יותר מהתביר, ויש להקפיד על הניגון המתאים בכל מקום של צירוף הטעמים תביר וטפחא, כי בהרבה מקומות זה משנה את פירוש הענין.

וכבר העירו על טעות נפוצה זו של הטעמת התביר בניגון מפסיק יותר מאשר הטפחא והשיבוש הנגרם מזה, בספר דברי קהילות (עמ' 48 הערה י'), ובספר עלה יונה (עמ' ת"ה).

ובמשנה (פסחים נ"ה ע"ב) איתא, שאחד מהדברים שאנשי יריחו עשו שלא כדק, שהיו כורכין את שמע, ופירש רבא בגמ' (נ"ו ע"א) שהיו אומרים 'היום על לְבָבְךָ', וזה שלא כדק כי משמע שרק היום יהיו על לבבך ולא מחר. וההטעמה שם היא 'אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ' בתביר טפחא, וטענות היתה שהפסיקו בתביר יותר מאשר בטפחא.

⁶ שאם לא יטעים כראוי ישמע שהפסיק הוא 'מְחֵץ מְתִנִּים קָמִי, וּמִשְׁנָאִי מְרִקְמוֹן' שפירושו שאת מתני קמיו ימחץ, ומשנאיו לא יוכלו לקום, בעוד שהפסיק הוא 'מְחֵץ מְתִנִּים קָמִי וּמִשְׁנָאִי, מְרִקְמוֹן' שפירושו שאת מתני

⁴ בתלמוד (מגילה ל"א ע"א) נאמר שביום שמיני של סוכות קוראים 'כל הבכור' (שיש בה הרבה מצוות הנהגים בחג זה שהוא זמן האסיף, רש"י שם) ולמחרת קוראים 'וזאת הברכה' (לפי שהוא סוף כל המועדות חתומים בברכת משה רבינו שבדך את ישראל, ר"ן על הרי"ף שם. וכמו שמצאנו ששלמה בדך את ישראל בשמיני של סוכות, מחזור ויטרי סימן שפ"ה, אבודרהם יום שמיני ושמחת תורה), וכך אכן נוהגים בחו"ל, ובארץ ישראל שאין יום נוסף אמורים לקרוא ביום השמיני את קריאת 'כל הבכור' כיון שהיא קריאת היום השמיני, ולא 'וזאת הברכה' שהיא קריאת היום התשיעי.

אך המנהג לקרוא בארץ ישראל 'וזאת הברכה', וכן פסק בשולחן ערוך (סימן תרס"ח סעיף ב'), ואכן בבאר הגולה תמה על דבריו שמדברי הברייתא משמע שבארץ ישראל יש רק יום שמיני יש לקרוא 'כל הבכור' ולא 'וזאת הברכה'. ובאמת יש ראיות לכך שהיו מנהגים שונים בזמן סיום מחזור הקריאה השנתי, ויש שהיו מסיימים סביבות יום הכיפורים, ובפשוט קריאת 'וזאת הברכה' הכתובה בברייתא אינה משום סיום התורה אלא רק משום ברכות משה (וכנ"ל לעיל מדברי הראשונים. ויש ראשונים שכתבו גם הטעם משום סיום התורה, כגון במחזור ויטרי סימן שפ"ה ובחידושי הר"ן במגילה שם, אך יתכן שרק כתבו טעם נכון לפי המנהג הקיים), אלא שכיון שסיום מחזור הקריאה השנתי היה סמוך לסוכות, הוחלט מאוחר יותר לאחד את הקריאות ולסיים אז את מחזור הקריאה השנתי (ומשום כך הפרשה נקראת ביום טוב ולא בשבת בשונה משאר הפרשות הנקראות רק בשבת, ונראה שגם מחמת שהיא סיום התורה ראו לנכון יותר לקבוע יום קבוע לסיים בו את מחזור הקריאה השנתי).

ובארץ ישראל שהיו מסיימים את מחזור קריאת התורה אחת לשלוש שנים (מגילה כ"ט ע"ב, רמב"ם הלכות תפילה פרק י"ג הלכה א') עשו שמחת תורה ביום ששיימו את מחזור הקריאה ולא בשמיני עצרת, ולכן יכלו לקרוא בשמיני עצרת 'כל הבכור' כפי האמור בברייתא, ובבבל ששיימו את מחזור קריאת התורה כל שנה יש יום טוב שני, ולכן איחדו את קריאת היום התשיעי עם סיום מחזור הקריאה השנתי.

ובהמשך, כאשר המנהג לסיים כל שנה התפשט והונהג גם בארץ ישראל, הוכרחו בארץ ישראל לקרוא ביום השמיני 'וזאת הברכה' ולא 'כל הבכור' כיון שיום זה כבר הוקבע לסיים בו את התורה, וזוהי מיושבת קושיית באר הגולה מדוע קוראים 'וזאת הברכה' ולא 'כל הבכור' כפי שמשמע מדברי הברייתא.

והנה בברייתא שם נאמר שמפטירים 'ועמוד שלמה', וכבר תמחו בתוס' (מגילה ל"א ע"א ד"ה למחר קרינן) וראשונים נוספים מדוע אנו משנים מדברי הברייתא ומפטירים 'ויהי אחרי מות משה' (ובתוס' כתבו שיש אומרים שזו תקנת רבי האי גאון, אך אינם יודעים הסברא מדוע שניה מסדר התלמוד), ולפי האמור לעיל מיושבת גם קושיית זו, משום שדברי הברייתא אמורים כאשר קריאה זו נקראה משום יום טוב, וככל קריאות יום טוב גם ההפטרה היא מענין הרגל, אך כאשר קריאה זו היא כקריאת פרשה, גם ההפטרה היא מעין הפרשה ככל הפרשיות, ולכן שינו לקרוא 'ויהי אחרי מות משה' שהיא מעין הפרשה שכתוב בה על מיתת משה והיא ההמשך של סיום התורה.

אף שכיום פרשת 'וזאת הברכה' נקראת בשמחת תורה, ויש דעות רבות

ל"ג י"ד: תבואת - הטעם מלרע באל"ף.

ל"ג ט"ו: הרריקדס - הרי"ש הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח.¹

הרריקדס - יש לשים לב לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להוסיף מונח ולהטעים 'הרריקדס'.

ל"ג ט"ז: ורצון שכני סנה - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'ורצון שכני סנה'.

ל"ג י"ז: רבבות - הבי"ת הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח.²

ל"ג י"ח: ויששכר - השי"ן השניה לא נשמעת, ונקרא 'וישכר'.

ל"ג י"ט: הריקראו - יש לשים לב לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להוסיף מונח ולהטעים 'הר יקראו'.

שם יבתו וזכריצדק - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'שם יבתו וזכריצדק'.

ימים - היו"ד בפתח, והמ"ם דגושה, והוא לשון רבים של ים. והקורא 'ימים' בקמץ ורפה" משנה משמעות ללשון רבים של יום.³

ל"ג כ': ברוך מרתיב גד - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'ברוך מרתיב גד'.

ל"ג כ"א: וירא ראשית לו - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'וירא ראשית לו'.

ל"ג כ"ו: אין פא-ל ישרון - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אין פא-ל ישרון'.

ל"ג כ"ז: א-להי - הטעם מלעיל בלמ"ד.

ל"ג כ"ח: אל-אריך דגן ותירוש - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אל-אריך דגן ותירוש'.

ל"ד ב': ואת כל-נפתלי - יש לשים לב לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להוסיף מונח ולהטעים 'כל נפתלי'.

ואת-אריך אפרים ומנשה - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'ואת אריך אפרים ומנשה'.

ל"ד ד': ושבטתי - העי"ן בשווא נח. ואין להבליעה ולקרוא 'נשבטתי' או לקרוא 'נשבטתי' בחטף פתח.

ל"ד י': אשר ידעו יי - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אשר ידעו יי'.

ל"ד י"א: לכל-האמות - יש לשים לב לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להטעים 'לכל האמות'.

אשר שלחו יי - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אשר שלחו יי'.

ל"ד י"ב: לעיני כל-ישראל - יש לשים לב לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להוסיף מרכא ולהטעים 'כל ישראל'.

❖❖❖ ❖❖❖ ❖❖❖

❖ חילופי נוסחאות ❖

ל"ג כ"א: ויתא / (ויתא) / (ויתא) / (ויתא) / (ויתא) "

היו"ד והתי"ו בצירי. והטעם מלרע בתי"ו - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ג ט"ד ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט. ~ ובדפוסים: רא"פ, ברויאר.

היו"ד והתי"ו בצירי. והטעם מלעיל ביו"ד - בכתב היד: ס"ט. ~ ובדפוסים: מק"ג, לטריס, קסוטו.

היו"ד בצירי והתי"ו בסגול. והטעם מלעיל ביו"ד - בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ח ס"ט ס"ב ס"ג ס"ט, א"ה א"ו א"ז א"ח א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג², קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

היו"ד בצירי והתי"ו בסגול. והטעם מלרע בתי"ו - בכתבי היד: סי"ד, א"א א"ב.

היו"ד והתי"ו בסגול. והטעם מלעיל ביו"ד - בכתב היד: א"ג.

היו"ד והתי"ו בסגול. והטעם מלרע בתי"ו - בכתב היד: א"ט.

קמיו ומשאיו ימחץ לבל יוכלו לקום.

¹ ענין זה מבואר בגליון 122 פרשת ויצא הערה כ"א.

² לקוראים בהגיה המבחינה בין קמץ לפתח, גם אם לא יקפידו על הדגשת האות, אע"פ שעשו בזה שלא כדון, לכאורה לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת על ידי הקריאה בפתח. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבידול בין המשמעות ניכר רק על ידי הדגש והרפה, אם לא יקפידו להדגיש כראוי, יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

³ ועיין ברש"י ובמנחת שי על הפסוק 'ואמרו לך איך אבדת נפשבת מימים' (יחזקאל כ"ו י"ח), שיש המנקדים 'מימים' בקמץ ורפה, ומפרשים שהוא לשון רבים של יום, ויש המנקדים 'מימים' בפתח ודגש, ומפרשים שהוא לשון רבים של ים.

⁴ משום נסוג אחר. וענין זה מבואר בגליון 116 פרשת בראשית הערה ג'.

⁵ כתב מנחת שי שיש רשימות חילופי בן אשר ובן נפתלי בהן מופיע שנחלקו בן אשר ובן נפתלי בניקוד והטעמת תיבה זו, שלבן אשר 'ויתא' בסגול סגול ומלעיל, ולבן נפתלי 'ויתא' בצירי צירי ומלרע, וברוב הדפוסים 'ויתא' בצירי ומלעיל (שאינו כאחת מהשיטות הנ"ל), ובמקצת כתבי יד 'ויתא' בצירי סגול ומלעיל (וגם זה שלא כאחת מהשיטות הנ"ל), ובספרי ספרד 'ויתא' בצירי צירי ומלרע (שזה כפי המובא בחילופים בשם בן נפתלי) וכתב אור תורה שזו דעת בן אשר, ורד"ק (מכלול פ"ע ע"א) כתב שכן אשר קורא מילה זו מלעיל ובן נפתלי מלרע ויש הסוברים שאין מחלוקת במילה זו ולדעת שניהם המילה מלרע, ורד"ק לא כתב כלום לגבי הניקוד.

ובאמת בחילופי מישאל בן עוזיאל אין מופיע חילוף כזה (וזה כפי שכתב רד"ק שיש ספרים שאין מופיע בהם כאן חילוף אלא התיבה מוטעמת מלרע), והוא נחשב לאמין יותר משאר רשימות החילופים, כיון שהיה קרוב לזמן בעלי המסורה ובדק וברר את נוסחאות רשימות החילופים השונות וכתב רק את החילופים המוסמכים והנאמנים, וכך מוטעם גם בספרים המזרחיים העתיקים והמדויקים ככתר ארם צובה ודומיו, ובניקוד צירי צירי (ויתא), וכמו שכתב גם האור תורה שכך דעת בן אשר, וכך גם הניקוד וההטעמה הרווחת בספרי ספרד. ומכל זה נראה שזו הקריאה המוסמכת יותר.

ורו"ה כתב שפשוט הוא שהקורא מילה זו מלעיל מנקד אותה 'ויתא' בצירי וסגול, כמו 'ארא' 'ירא' 'ויתא' וחבריהם המוטעמים מלעיל ומנוקדים בצירי סגול, והקורא אותה מלרע מנקד אותה 'ויתא' בצירי צירי, כמו 'ירא פרתה' (בראשית מ"א ל"ג), 'ויתא איתת' (מכ"ה ז' י'), 'תרא אשקלון' (זכריה ט' ה'), והם המוטעמים מלרע ומנוקדים בצירי צירי. אך באמת בספרים המדויקים מנוקד בצירי סגול גם בתיבות הנ"ל אף שמוטעמות מלרע, וגם מדברי רד"ק (עט סופר ט"ז ע"ב) מוכח שלא כדבריו (שכתב ש'ירא פרתה' 'ויתא איתת' מוטעמות מלרע והרי"ש בסגול), ואם כן, אף שברוב הספרים אכן מוטעם כאן 'ויתא' מלרע בצירי צירי או 'ויתא' מלעיל בצירי סגול, ורק במעט ספרים מוטעם באופנים אחרים, אין דבריו מוכרחים שהניקוד תלוי במיקום ההטעמה (ועיין עוד בגליון 125 פרשת מקץ הערות ל"ט מ"א).

² ובגליון כתב שיש נוסח אחר בו שיטת בן נפתלי היא שמוטעם 'ויתא' מלרע.

במרכא – בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ח, ס"א ס"ב ס"ה ס"ט, א"ז א"ט. ~ ובדפוס: ברויאר.

במקף – בכתבי היד: ט"ד, ס"ג ס"ו ס"ז ס"י ס"ב ס"ג ס"ד ס"ו ס"ז, א"א א"ב א"ג א"ד א"ו א"ח א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רו"ה, לטריס, גינצבורג, קסוטו, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

בקדמא ואולא – בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ג ט"ד ט"ו ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ה ס"ו ס"ט ס"י ס"ב ס"ג ס"ד ס"ו ס"ז, א"ד א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, קסוטו, ברויאר. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם מקצת הספרים.

בגרשיים – בכתבי היד: ס"ח, א"א א"ג א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט. ~ ובדפוסים: רו"ה, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם רוב הספרים.

י' הטעמים גרש וגרשיים הם תמורות הגרש, דהיינו שכח הפיסוק שלהם זהה לגמרי, ורק ניגונם שונה, ומה שקובע איזה משניהם יבוא אינו תלוי בתחביר הפסוק אלא רק בצורת המילה המוטעמת, משום שיש צורות שמתאימות יותר למנגינה אחת ויש שמתאימות למנגינה אחרת.

והכלל הוא שכאשר אין טעם משרת לפניו, אזי אם התיבה מלעיל, תוטעם בגרש (כגון: וְהָיִיתִי הַפֶּה), ואם היא מלרע, תוטעם בגרשיים (כגון: וְהָיִיתִי וְהָיִיתִי), אך כאשר בא המשרת קדמא לפניו, יבוא אחריו הטעם גרש אפילו אם התיבה מלרע (כגון: וְהָיִיתִי לְפָנֶיךָ, נָתַתִּי לָכֶם), כיון שאין גרשיים בא אחר קדמא.

ולכן, בתיבה המוטעמת מלרע ואין תיבה המשרתת לפניה, יכול לבוא הטעם גרשיים, ויכול לבוא הטעם גרש כאשר המשרת קדמא מוטעם עמו בתיבתו.

וככל מקובל הוא (עין משפטי הטעמים כ"א ע"א, כתר אר"צ ניקודו וטעמיו עמ' 228) שאם בתיבה המוטעמת בגרש או גרשיים יש הברה הראויה לגעיה קלה שאינה בראש התיבה, אם אחר התיבה בא אחד המפסיקים פשוטא תביר או זרקא, יבוא בהברה זו קדמא במקום הגעיה, וממילא יוטעם אחריה בגרש, אך אם אחריה רביע ואין לפניו תלישא, לא יבוא בהברה זו קדמא, וממילא התיבה מוטעמת בגרשיים.

ולפי זה, בפסוקנו שאחר 'לְכַלְהָאֲתָת' בא רביע ואין לפניו תלישא, לפי הכללים הגעיה הראויה לבוא תחת ה"א לא תשתנה לקדמא, ולכן התיבה אמורה להיות מוטעמת בגרשיים ולא בקדמא ואולא. ומכאן כלל זה הוכיח רו"ה שההטעמה הנכונה בפסוקנו היא 'לְכַלְהָאֲתָת' בגרשיים.

אך באמת אף שהכלל נכון הוא, יש לו מעט יוצאים מן הכלל (כגון: לְדִחְתִּיקִים, ויקרא כ"ב ג'. מְוֹשְׁפְתִיָּם, שם כ"ג י"ו. הַפּוֹלִיָּקָה, דברים ח' ט"ו ועוד), ולכן אין הכרח מהכלל נגד הטעמת 'לְכַלְהָאֲתָת' בקדמא ואולא המצויה בספרים המדויקים, משום שגם כאן מוטעם באופן היוצא מן הכלל.

יתכן שהיו סופרים שראו שהטעמה זו אינה מתאימה לכללי הטעמים ולכן שינו מקדמא ואולא לגרשיים (ואולי לכן הטעמה זו מצויה בעיקר בספרי אשכנז כיון שסופרי אשכנז ראו עצמם כסופרים ומגיהים ולא רק כמעתיקים, עיין במאמר של שמחה עמנואל 'מגוף ראשון לגוף שלישי', פרק בתרבות הכתיבה באשכנז בימי הביניים'), אך באמת יש ללכת רק אחר הספרים המוסמכים והמדויקים, ואין נכון לתקן על פי הכללים כיון שלכללים רבים יש יוצאים מן הכלל.

י' נראה שחילוף הטעמה זה קדום הוא, שכן בספר החילופים כבר מופיעה הסכמה בין בן אשר ובן נפתלי שמוטעם 'יַעֲרָפוּ טָל' במרכא, מה שמוכיח שהסכימו כן נגד הטעמת בעלי מסורה או ספרים אחרים, ואכן הטעמת במקף מצויה גם במעט כתבי יד מזרחיים עתיקים (כגון ט"ד).

ולגבי טעם חילוף זה, הנה בלשון הקודש התיבות מוטעמות או מלרע בהברה האחרונה של התיבה, או מלעיל בהברה אחת לפני האחרונה, אך אין תיבות המוטעמות שתי הברות לפני ההברה האחרונה. וכאן אם מוטעם 'יַעֲרָפוּ' במרכא יש תופעה חריגה שהתיבה מוטעמת באות יו"ד שהיא שתי הברות לפני ההברה האחרונה (י-ער-פ).

והטעם לחריגה זו, משום שדרך הלשון שכאשר יש טעם משרת הסמוך לטעם אחר, והטעמים באים בהברות רצופות ללא חציצה, אע"פ שהתיבה הראשונה ראויה להיות מוטעמת מלרע, יסוג הטעם הברה אחת אחרונה, כדי למנוע סמיכות הברות מוטעמות, והתיבה תהיה מוטעמת מלעיל (כגון 'קָרָא לְלֵה' שהטעם בקו"ף במקום 'קָרָא' שהטעם ברי"ש. כלל זה מובא בכל המדקדקים, וראה למשל אבן עזרא בראשית י"ב י"ג, ויקרא י' ח').

אך הכלל הוא שהטעם נסוג רק להברה פתוחה (היינו הברה שאינה מסתיימת בשווא נח או דגש, כגון 'קָרָא לְלֵה' שהברת 'ק' היא פתוחה), ואם ההברה סגורה הטעם לא יסוג וישאר מלרע (כגון 'וַיִּקַּח לָרֶחַ' שהטעם לא נסוג אחר לאות יו"ד כיון שזו הברה סגורה), ולכן כאן בתיבות 'יַעֲרָפוּ טָל' הטעם לא יסוג להברת 'עַר' שהיא הברה סגורה והטעם אמור להישאר מלרע בפ"א.

אלא שהברת 'עַר' אינה הברה גמורה, שהלא התיבה היתה ראויה להנקד 'יַעֲרָפוּ' על משקל 'יַחֲשָׁבוּ', ולהיות בעלת שתי הברות בלבד (שהלא שווא אינו תנועה), ורק משום שדרך אות גרונית המנוקדת בשווא נח להתרחב לחטף פעמים רבות, העי"ן צריכה להתרחב ולהנקד 'יַעֲרָפוּ', ומחמת שלא יתכן חטף לפני שווא, הורחב החטף שבע"ן לתנועה גמורה ומנוקד 'יַעֲרָפוּ'.

וכיון שהברת 'עַר' אינה הברה גמורה, לכן נחשב שהטעם נסוג אחר הברה אחת בלבד, ולא שתי הברות, ומשום כך יכול הטעם לסגת אחר (וכיצד בזה בתיבות: 'יַעֲרָמוּ מִים' (שמות ט"ז ח'); 'וַיַּעֲבֹדוּ שָׁם' (שמואל ב' ה' כ"א, דברי הימים א' י"ד י"ב); 'תַּעֲרֹכוּ לוֹ' (ישעיה מ' י"ח); 'וַיַּעֲמֶדָה יָחִיד' (שם ג' ח'); 'וַיַּעֲמֶדוּ מִים' (תהילים ק"ד ו'); שבספרים המדויקים בכל אלו מוטעם מלעיל. ואכן יש ספרים המטעימים: 'וַיַּעֲבֹדוּ שָׁם'; 'תַּעֲרֹכוּ לוֹ'; 'וַיַּעֲמֶדוּ מִים'; במקף, וכן כאן יש המטעימים במקף, ויתכן שזה משום שהיו סופרים שלא הבינו או לא הסכימו עם הטעמה זו של מלעיל דמלעיל).